השולח פרק רביעי גיטין מה.

ורב ענן. דלא ידע כהי מנייהו אמר ברייתא דלעיל לא הוה שמיע ליה דלפשוט מינה: **ואי מדשמואל.** וא"ת לפשוט מדשמואל דאמר מינה מכורה כל עיקר אלמא כיון דלאו מעות מחוברין: **ממאי דאינה מכורה ומעות חוזרין דילמא אינה מכורה.** לעניין דפריסת לעיל ומעות מתנה: **רב אמר מעות.** של קידושין מחוברין לאדם יודע שאין קידושין תופסין באחותו וגמר ונתן לשם פקדון: **מאי חזיה.** במכירת העבד דקנסת לגוקח: **חורא.** חור הכותל שהעבכר נכנס לתוכו וגילול מפני רודפיו: **חורא מגא ליה.** הגגיכה: **היכא דאיכא איסורא.** והנה העבד ביל הלוקח: **אבפריה.** להשיבו בחזקה: ה"ג **מפקענא ליה מינך מדרכי אחי כרבי יאשיה: לא ישבו בארצך.** בשבעה אומות כתיב: **אל אדוניו.** אל מוליאותו מביניכם להשיבו לעבודת כוכבים שלו: הכי גרסינן **וקשיא ליה לרבי יאשיה: כמוכר עבדו לחוצה לארץ.** כאן הזהיר הכתוב לבית דין שאם מכרו לא יסגירנו לגוקח אלא יצא לחירות: הכי גרסינן **קשיא ליה לרבי אחי כרבי יאשיה: מעמך מיבעי ליה.** אשר יתפרס מעמך מן ארץ ישראל להוליאו לחו"ל כמו אשר הגיע אלהים מאתיו (בראשית לא): **שכרם מחו"ל לארץ.** דהיינו אשר יגאל אליך לארץ: **ע"מ לשחררו.** והזהיר הכתוב לבית דין שיכפוהו שלא להשתעבד בו: **הרי עצמך קנוי לך מעכשיו.** לכשאקמך וכי זכין ליה הו"ל משומרר למפרע. ומהכא אמרי' ביבמות (דף לג:) דרבי כרבי מאיר סבירא ליה דאמר אדם מקנה דבר שלא בא לעולם: **לבי כופאי.** חו"ל היא וכב אמרא נמי בבבל הוה: **שלח להו כן תעשה לכל אכידת אחיך: דמשמע להו קראי.** פשטיה דקרא הכי משמע להו עפי הבן אין שומעין לדברי חכמים להכי לא שלח להו כרבי: **דנחמני אם.** כלומר מכירין אנו כך שאסיר אתה ולא תשקר: **מתני' מפני תקנת שבויין.** בגמ' מפרש לה: **גמ' מפני דוחקא דיבורא הוא.** אין לנו לדחוק הלבור ולהביאו לידי עגיות בשביל אלו: **או דילמא.** דלא ימסרו עובדי כוכבים נפשייהו וליגברו וליתו עפי מפני שמוכרין אותן ביוקר. ונפקא מינה אם יש לו אב עשיר או קרוב שרוצה לפדותו בדמים הרבה ולא יפילהו על הגבור: **כפליסר אלפי דינרי.** אלמא משום דוחקא דיבורא הוא: **דיבא אלא חד.** שבוי ת"ק חייב לתיקון העולם כולו שמא יקלפו על השבויים העתידים לבא ויתנום בשלשלאות ובחריצים ורבי שמעון לא חייב אלא אם כן יש שבויין אחרים עמו שמא יקלפו השבאין לייסרן ביסורין: **כחשן קידרא בידייהו.** מגיסות הקדרה בידיהן כשהיא רותחת והרוחה סבור שאין האור שולטת בהן שלדקניות הן: **אחד מאלף מלאפי.** שהוא לדיק: **אמר ליה.** רב עילים לההוא גברא: **מאי קאמר.** ההוא עורבא: **כיונה מחילה.** כיונה נמשלה דכתיב יונתי תמתי (שיר השירים ה:): **סדרן לחדדי.** טועלות יחד בבית הכסא: **עדי גוברין.** אלו השבאין בעלינו הן: **ונהרדעי גוברין.** ישראלים אנשיו שבנהרדעא בעלינו היו. כלומר כשם שהם היו בעלינו כך אלו בעלינו אין אנו לריכין עוד להם: **עדי.** אלו כמו עדא אמרה זאת אומרת (פסחים דף נג:): **לרחקינהו מהכא.** שירחיקונו מכאן: **איהו וההוא גברא.** רב עילים ואותו האיש המכין בלשון העופות: **עבר מברא.** מעבר המים ולא יכלו להשיגו עוד: מתני'

מידי דהוה אמקדש אחותו. ולפי האמת יש לחלק דלא שייך בתם לגימר אדם יודע כמו במקדש אחותו דהא רב קאמר דמכורה ויולאה: **דלא** איגרבו ולייתו. " והא דתניא כפ' נערה (כתובות נב.) נשבית והיו מבקשין ממנה עד עשרה בדמיה פעם ראשון פודה שאני אשתו דהוא כגופו יותר מבאן דהכא ועל עצמו לא תיקנו שלא יתן כל אשר לו בעד נפשו ור' יהושע בן חנניא דפליגי לההוא תיבוק בממון הרבה בהנחקין (לקמן דף נח.) לפי שהיה מופלג בחכמה אי נמי בשעת חולבן הנים לא שייך דלא ליגרבו:

" ורב ענן [6]ברייתא לא שמיע ליה ואי מדשמואל ממאי דאינה מכורה ומעות חוזרין דילמא אינה מכורה ומעות מתנה נינהו מידי דהוה אמקדש את אחותו דאיתמר [7]המקדש את אחותו רב אמר מעות חוזרין ושמואל אמר [8]מעות מתנה [9]אמר ליה אביי לרב יוסף מאי חזית דקנסינן לגוקח נקנסיה למוכר א"ל לאו עכברא גנב אלא חורא גנב א"ל אי לאו עכברא חורא מנא ליה [2]מסתברא היכא דאיכא איסורא התם קנסינן: ההוא עבדא דערק מחוצה לארץ לארץ אזל מריה אבתריה אתא לקמיה דרבי אמי אמר ליה [3]נכתוב לך שטרא אדמיה וכתוב ליה גיטא דחירותא ואי לא מפקנא ליה מינך מדרבי אחי ברבי יאשיה דתניא [4]לא ישבו בארצך פן יחטיאו אותך לי וגו' יכול בעובד כוכבים שקיבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים הכתוב מדבר ת"ל [5]לא תסגיר עבד אל אדוניו אשר ינצל אליך מעם אדוניו מאי תקנתו [2]עמך ישב בקרבך וגו' וקשיא ליה לר' יאשיה האי מעם אדוניו מעם [6]אביו מיבעי ליה אלא אמר רבי יאשיה במוכר עבדו לחוצה לארץ הכתוב מדבר וקשיא ליה לרבי אחי ברבי יאשיה האי אשר ינצל אליך אשר ינצל מעמך מיבעי ליה אלא אמר רבי אחי בר' יאשיה [7]בעבד שברח מחו"ל לארץ הכתוב מדבר תניא אידך [8]לא תסגיר עבד אל אדוניו רבי אומר בלוקח עבד ע"מ לשחררו הכתוב מדבר היכי דמי אמר רב נחמן בר יצחק דכתב ליה הכי לכשאקחך הרי עצמך קנוי לך מעכשיו רב חסדא ערק ליה עבדא לבי כותאי שלח להו הדרוה ניהלי שלחו ליה לא תסגיר עבד אל אדוניו [9](שלח להו [3]וכן תעשה לחמורו וכן תעשה לשמלתו וכן תעשה לכל אבידת אחיך שלחו ליה והכתיב לא תסגיר עבד אל אדוניו) שלח להו ההוא בעבד שברח מחו"ל לארץ וכדרבי אחי ברבי יאשיה " ומאי שנא דשלח להו כדר' אחי בר' יאשיה משום דמשמע להו קראי אביי אירכם ליה חמרא בי כותאי שלח להו שדרוה לי שלחו ליה שלח סימנא שלח להו דחיוורא כריסיה שלחו ליה אי לאו [10]דנחמני את לא הוה משדרנא ליה ניהלך אטו כולי חמרי לאו כריסייהו חיוורין נינהו: **מתני'** [11]אין פודין את השבויין יתר על כדי דמיהן מפני תיקון העולם [12]ואין מבריחין את השבויין מפני תיקון העולם רשב"ג אומר [13]מפני תקנת השבויין: **גמ'** איבעיא להו האי מפני תיקון העולם משום דוחקא דצבורא הוא או דילמא משום [14]דלא לגרבו ולייתו טפי ת"ש דלוי בר דרגא פרקא לברתיה בתליסר אלפי דינרי זהב אמר אביי ומאן לימא לן דברצון חכמים עבד דילמא שלא ברצון חכמים עבד: ואין מבריחין את השבויין [15]מפני תיקון העולם רשב"ג אומר מפני תקנת שבויין: מאי בינייהו איכא בינייהו דליכא אלא חד: בנתיה דרב נחמן בחשן קדרא בידייהו קשיא ליה לרב עיליש כתיב [16]אדם אחד מאלף מצאתי ואשה בכל אלה לא מצאתי הא איכא בנתיה דרב נחמן גרמא להו מילתא ואשתבויין ואישתבאי איהו נמי בהדייהו יומא חד הוה יתיב גביה ההוא גברא דהוה ידע בלישנא דציפורי " אתא עורבא וקא קרי ליה אמר ליה מאי קאמר אמר ליה עיליש ברח עיליש ברח אמר עורבא שיקרא הוא ולא סמיכנא עליה אדהכי אתא יונה וקא קריא אמר ליה מאי קאמרה א"ל עיליש ברח עיליש ברח אמר [17]כנסת ישראל כיונה מתילא ש"מ מתרחיש לי ניסא אמר איזיל אחזי בנתיה דרב נחמן אי קיימן בהימנותייהו אהדרינהו אמר נשי כל מילי דאית להו סדרן להדדי בבית הכסא שמעינהו דקאמרן עדי גוברין ונהרדעי גוברין לימא להו לשבוייהו דלירחקינהו מהכא דלא ליתו אינשין ולישמעי וליפרקינן קם ערק אתא איהו וההוא גברא לדידיה איתרחיש ליה ניסא עבר במברא וההוא גברא אשכחוה וקטלוה כי הדרן ואתן אמר הוו קא בחשן קידרא בכשפים: **מתני'** [18]ואין לוקחין ספרים תפילין ומזוזות מן העובדי כוכבים יותר על כדי דמיהן מפני

מסורת הש"ס

ו) [שבת יט: וש"נ]. ב) בבא מציעא עו: ערכין ב. קידושין מו:. ג) [ערכין ב. קידושין ט: ע"ש היטב]. ד) [עי' תוס' כתובות קי: ד"ה ה"נ]. ה) ס"א אלהיו [וכך איתא בילקוט]. ו) יומות נב: קידושין סג., ז) ס"א נ"ב, ח) [הטעם דנקרא אחי נתמעט עי' כרש"י לעיל לד: ד"ה והלכתא]. ט) [כתובות נב: ע"ש]. י) [תוספתא פ"ג]. כ) [ברכות נג: שבת מט. קב. ענהדרין לה.]. ל) [וש' תוס' לקמן נח. ד"ה כל ממון].

גליון הש"ס

גמ' ורב ענן ברייתא לא שמיע ליה. עיין עירובין דף יט ע"ב: **שם** וש"ס רשלה. קשה לי הא ר"ל דס"ל כפי הסלכה דאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם וא"ל לפרש הקרא לכדברם רבי: **שם אתא** עורבא וקא קרי. בערוך ערך מל מ' הביא מפוגיא זו דרב עילים ידע שיחת הטיפות וכבר הביאו בפרב הדיוות דכאן משמע בהיפוך: תוד"ה דלא ליעבבו וכו'. עיין במלחמות פ"ג דברכות בחיבעיא דעשים בבהמ"ז דאוריתא:

מוסף רש"י

ורב ענן. דהוה מספקא ליה בהי הדרי ובהי לא הדרי. ברייתא לא שמיע ליה. הך ברייתא דלעיל נגו אמרור לא הוה שמיעא ליה, ואי מדשמואל. ומהא דאמר שמואל אינה מכורה, לא הוה מלי למשמע מידי, דממאי דאינה מכורה ומעות חוזרין דלמא מעות שנתן לוקח למוכר מתנה הן ביד מוכר, ואיכא בין לרב לשמואל הך דפרשית לעיל (ערכין ל.). **רב אמר** מעות חוזרין. הקידושין חוזרין לו (ב"מ סו.) לאדם יודע שאין קידושין תופסין באחותו ונמר ונתן לשם פקדון, ולשמואל נמר ונתן לשם מתנה (ערכין ל.). מאי חזית דקנסינן לגוזלקה. נבי מוכר עבדו כמולה לאחר דאמרינן לא הדרי וכיבי ויולא עבד לחירות ומפקיד לוקח, נקנסיה למוכר. שיהו מעות חוזרין ויולאו מוכר לחירות (שם). **לאו** עכבארא גנב אלא חורא גנב. עכבר הגונב ומניח בחור, אם לא היה לו חור לבריח בו לא היה גונב, הלכך חורא קא גניב ליה. ה"ל אם לא היה חורא לוקח לא היה מוכרי (שם). חורא מנא ליה. המור מאין לו הגניבה (שם). **היכא דאיכא איסורא.** דהיינו לוקח שהעבד אצלו (שם). **לא תסגיר עבד** אל אדוניו. אמרה ל"ל אלא יסגיריהו לבעליו להשתעבד בו (קדושין סג.). בלוקח עבד ע"מ לשחררו. ומחיבר אלא להשתעבד בו (רבות צב.) דלא בשחרור ונא להשתעבד בו לא קרי ליה קרא עבד (קדושין סג.). **דנחמני** את. נלאה בעניי דעל אם שרבה בר נחמני גילל אבי בניתו ונמצא תורה שהיה יתום, הגיעו את אבי נחמני, רבה אמר הוא רבה בר נחמני (לעיל לד:). אין פודין בו מפני תיקון העולם. אלא יבעלו להעלות על דמיהן (כתובות נב:).

עין משפט נר מצוה

קלב א מיי' פ"ז מהל' זכייה ומתנה הל' כ טוש"ע אה"ע סימן נ סעיף ו ס"ב:
קלג ב מיי' פ"ח מהל' עבדים הלכה ו:
קלד ג מיי' פ"ז מהל' עבודת כוכבים הל' ו סמג לאוין מז מט:
קלה ד מיי' פ"ח מהל' עבדים הלכה ון יא סמג עשין פז טור ש"ע יו"ד סימן כאו סעיף פה:
קלו ה מיי' פ"ח מהל' מתנות עניים הל' יב סמג עשין קסב טור ש"ע יו"ד סימן רנב סעיף ד:
קלז ו מיי' שם פ"ט ה:
קלח ז מיי' וסמג שם טוש"ע שם סעי"ב:
קלט ח טוש"ע שם סעיף ה:
קמ ט מיי' פ"ח מהל' מתלין הל' יג סמג עשין קסב טוש"ע יו"ד סי' רפו סעיף ג וטוש"ע או"ח סי' נו סעיף ז:

תורה אור השלם

1. לא יֵשְׁבוּ בְאַרְצְךָ פֶּן יַחֲטִיאוּ אֹתְךָ לִי כִּי תַעֲבֹד אֶת אֱלֹהֵיהֶם כִּי יִהְיֶה לְךָ לְמוֹקֵשׁ: שמות כג לג
2. לֹא תַסְגִּיר עֶבֶד אֶל אֲדֹנָיו אֲשֶׁר יִנָּצֵל אֵלֶיךָ מֵעִם אֲדֹנָיו: עִמְּךָ יֵשֶׁב בְּקִרְבְּךָ בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר בְּאַחַד שְׁעָרֶיךָ בְּטוֹב לוֹ לֹא תּוֹנֶנּוּ: דברים כג טז-יז
3. וְכֵן תַּעֲשֶׂה לַחֲמֹרוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְשִׂמְלָתוֹ וְכֵן תַּעֲשֶׂה לְכָל אֲבֵדַת אָחִיךָ אֲשֶׁר תֹּאבַד מִמֶּנּוּ וּמְצָאתָהּ לֹא תוּכַל לְהִתְעַלֵּם: דברים כב ג
4. אֶשֶׁר עוֹד בַּקְּשָׁה נַפְשִׁי וְלֹא מָצָאתִי אָדָם אֶחָד מֵאֶלֶף מָצָאתִי וְאִשָּׁה בְכָל אֵלֶּה לֹא מָצָאתִי: קהלת ז כח

תוספות רי"ד

א"ל אביי לרב יוסף מאי חזית דקנסית ליה ללוקח להפסיד דמיו ליקנסיה למוכר שיחזיר לו מעיקרו א"ל מסתברא היכא דאיכא איסורא התם קנסי' א"ר אבהו שנה לי ר' יוחנן עבד שיצא אחר רבו לסורא ומכרו שם יצא לחירות פי' דהכי אמרן בפ"ק המוכר עבדו בסורא כמוכר בחו"ל וסורא נקרא ארם צובה דמשק ודמשק בכלל והתני ר' חייא אבד את זכותו מפני שהיה לו שלא לצאת לא קשיא כאן שדעת רבו לחזור פי' לא אבד את זכותו וכאן שאין דעת רבו לחזור איבד זכותו: ההוא עבדא דערק מחו"ל לארץ אתא מריה ואשכחיה אתא לקמיה דר' אמי א"ל ליכתוב לך שטרא אדמיה וכתוב ליה גיטא דחירותא ואי לא מפקענא ליה מינך מדר' אחי בר' יאשיה דאמר לא תסגיר עבד אל אדוניו בעבד שברח מחו"ל הכתוב מדבר ואי קשה ליפקעיה לגמרי כר' אחי דאמאי כתיב ליה שטר אדמיה משום דמצי אמר ליה רביה אנא דדיירנא הכא בא"י ומישתעבדת לי אי נמי מצי אמר ליה מזכיננא לך לאחריני דקיימי הכא מ"ה עבד ניחא ליה בהכי לכתוב ליה שטרא אדמיה וליפוק לחירותא לגמרי: אין פודים את השבויים וכו' מפני תיקון העולם. פי' כדי שלא יתנו לבם להופשם וגם מפני טורח הצבור ואין מבריחין את השבויים מפני תיקון העולם פי' תיקון העולם. פי' כדי שלא יתנו לבם להופשם וגם מפני טורח הצבור ואין מבריחין את השבויים מפני תיקון העולם פי' שלא ישימו האחרים בכבלי ברזל אם יתפשום היום (אז) למחר רבי שמעון בן גמליאל אומר מפני תיקון השבויים מאי בינייהו איכא בינייהו דליכא אלא חד לרבי שמעון בן גמליאל דאסר מפני תיקון השבויים טעמא דאיכא שבויים אחריני דאיכא למיחש שמא ישימו אותם בכבלי ברזל אבל היכא דליכא אלא חד מותר להבריחו ות"ק חייש לשבויים דעלמא לפיכך אין מבריחין וכו': אין לוקחין ספרים וכו'

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com